

Poročilo projekta št. C4.1, Vol. 1, Zvezek 9

Podnebno ogledalo 2019

Ukrep v središču – Spodbujanje podjetij za prehod v nizkoogljično družbo

Končno poročilo

LIFE ClimatePath2050 (LIFE16 GIC/SI/000043)

Poročilo Ukrep v središču – Spodbujanje podjetij pri prehodu v NOD je deveti zvezek Podnebnega ogledala 2019, pripravljenega v okviru projekta LIFE Podnebna pot 2050, Slovenska podnebna pot do sredine stoletja (LIFE ClimatePath2050 »*Slovenian Path Towards the Mid-Century Climate Target*«, LIFE16 GIC/SI/000043). Projekt izvaja konzorcij, ki ga vodi Institut »Jožef Stefan« (IJS), s partnerji: ELEK, načrtovanje, projektiranje in inženiring, d. o. o., Gradbeni Inštitut ZRMK (GI ZRMK), d. o. o., Inštitut za ekonomska raziskovanja (IER), Kmetijski inštitut Slovenije (KIS), PNZ svetovanje projektiranje, d. o. o., Gozdarski inštitut Slovenije (GIS) in zunanji izvajalci.

ŠT. POROČILA/REPORT N.:

IJS-DP-12852, ver. 1.0

DATUM/DATE:

7. junij 2019

AVTORJI/AUTHORS:

mag. Tomaž Fatur, za IJS

mag. Stane Merše

mag. Andreja Urbančič

mag. Jure Čižman

mag. Damir Staničič

mag. Barbara Petelin Visočnik

Tadeja Janša, *mag. posl. ved*

Gašper Stegnar, *univ. dipl. inž. grad., vsi IJS*

REPORT TITLE/NASLOV POROČILA:

Deliverable C4.1 Vol.2/9: The Second Climate Action Mirror and Accompanying Reports, Part 9: The Measure in Focus – Supporting Companies in Transition to a Low-Carbon Society, final report

Poročilo projekta št. C4.1, volumen 2/zvezek 9: Podnebno ogledalo 2019, Zvezek 9: Ukrepi v središču – Spodbujanje podjetij za prehod v nizkoogljično družbo, končno poročilo

Vsebina

UVOD	4
1 POVZETEK	6
2 UKREPI ZA SPODBUJANJE PODJETIJ ZA PREHOD V NIZKOOGLJIČNO DRUŽBO	8
2.1 STANJE NA PODROČJU GOSPODARSTVA	8
2.2 OKVIR ZA IZVAJANJE SPODBUD PODJETJEM ZA PREHOD V NIZKOOGLJIČNO DRUŽBO (NOD)	9
2.3 IZVAJANJE SPODBUD MINISTRSTVA ZA GOSPODARSKI RAZVOJ IN TEHNOLOGIJO	10
2.4 SPODBUJANJE INOVACIJ V PODJETJIH TER SPODBUDE ZA MALA IN SREDNJA PODJETJA ZA PREHOD V NIZKOOGLJIČNO DRUŽBO	11
2.5 SPODBUDE EKO SKLADA ZA URE IN OVE V INDUSTRIJI	23
3 VREDNOTENJE OBSTOJEČIH UKREPOV ZA SPODBUJANJE PODJETIJ ZA PREHOD V NIZKOOGLJIČNO DRUŽBO	24
4 SKLEPI IN PRIPOROČILA	31
5 OZNAKE, SLIKE IN TABELE	36
5.1 SEZNAM KRATIC IN OZNAK	36
5.2 SEZNAM SLIK	36
5.3 SEZNAM TABEL	36

Uvod

V okviru projekta LIFE Podnebna pot 2050¹ je bilo pripravljeno **Podnebno ogledalo 2019**, dokument, v katerem so predstavljene glavne ugotovitve spremljanja izvajanja ukrepov za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov (TGP) za leto 2018. Pripravljene strokovne podlage hkrati vključujejo vse elemente vsebine, potrebne za pripravo **Četrtega letnega poročila o izvajanju Operativnega programa ukrepov zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020 (v nadaljevanju OP TGP)**, kot so ti opredeljeni v samem OP TGP.

Podnebno ogledalo sestavlja več zvezkov:

- **Zvezek 0: Povzetek za odločanje**, kjer so izpostavljena glavna priporočila za izvajanje ukrepov za zmanjševanje emisij TGP iz OP TGP v prihodnjem letu;
- **Zvezek 1: Ocena doseganja ciljev OP TGP**, v katerem so povzete vse glavne ugotovitve glede doseganja ciljev na področju zmanjševanja emisij TGP, vključno s pregledom financiranja izvajanja ukrepov ter prikazom kazalcev in kvalitativnih ocen glede doseganja njihovih ciljev in dolgoročnega obvladovanja emisij;
- **Zvezek 2: Promet**, kjer je celovito prikazano stanje na področju zmanjševanja emisij TGP v sektorju prometa. Pregled vključuje tudi analizo kazalcev izvajanja OP TGP za leto 2017, pregled izvajanja ukrepov za zmanjševanje emisij TGP v letu 2018 in priporočila za njihovo izvajanje v prihodnjem letu;
- **Zvezek 3: Stavbe**, v katerem je celovito prikazano stanje na področju zmanjševanja emisij TGP v sektorju stavb. Zvezek je vsebinsko sestavljen podobno kot Zvezek 2;
- **Zvezek 4: Kmetijstvo**, ki vključuje celovit prikaz stanja na področju zmanjševanja emisij TGP v sektorju kmetijstva. Zvezek je vsebinsko sestavljen podobno kot Zvezka 2 in 3;
- **Zvezek 5: Ostali sektorji**, kjer je celovito prikazano stanje na področju zmanjševanja emisij TGP v sektorjih industrija neETS – raba goriv in procesne emisije, energetika neETS, odpadki ter raba zemljišč, spremembe rabe zemljišč in gozdarstvo (LULUCF);
- **Zvezek 6: Večsektorski ukrepi**, v katerem je prikazano stanje na področju zmanjševanja emisij TGP z ukrepi, ki so namenjeni več sektorjem. Vključena so področja zelene gospodarske rasti, usposabljanja, izobraževanja, informiranja in promocije ter ostalih večsektorskih ukrepov;
- **Zvezek 7: Ukrep v središču – Trajnostna mobilnost in ravnanje uporabnikov**, kjer so podrobneje analizirani ukrepi, ki trenutno vplivajo na spremembo ravnanja uporabnikov, in sicer izboljšanje železniške infrastrukture za potniški prevoz, izgradnja kolesarske infrastrukture, spodbujanje trajnostne izbire transporta v okviru obračuna potnih stroškov in integrirani javni potniški promet (IJPP);
- **Zvezek 8: Ukrep v središču – Emisije v govedoreji**, v katerem so predstavljeni gospodarski in družbeni pomen govedoreje, struktura in trendi emisij TGP, možnosti za zmanjšanje emisij ter obstoječi ukrepi za zmanjšanje emisij in njihovi učinki. Vključena so tudi priporočila za izboljšanje ukrepov;

1 LIFE ClimatePath2050 (Slovenian Path Towards the Mid-Century Climate Target)

- **Zvezek 9: Ukrep v središču – Spodbujanje podjetij za prehod v nizkoogljično družbo**, ki vključuje pregled aktivnosti na področju finančnih spodbud, namenjenih podjetjem za prehod v nizkoogljično družbo (NOD), v okviru kohezijske politike;
- **Zvezek 10: Emisije TGP in sektor EU-ETS**, kjer je za sektor, ki sicer ni vključen v OP TGP, je pa pomemben s stališča zmanjševanja emisij TGP, pripravljen pregled kazalcev ter stanja in izvajanja ukrepov v tem sektorju.

Pričujoči dokument je **Zvezek 9: Ukrep v središču – Spodbujanje podjetij za prehod v nizkoogljično družbo**. V njem so povzeti:

- **Pregled ukrepov za spodbude podjetjem za prehod v nizkoogljično družbo (NOD)**, ki vključuje ukrepe finančnih spodbud za spodbujanje podjetij in podjetništva za aktivnosti, ki so usmerjene v nizkoogljično družbo, in sicer v okviru kohezijske politike, podpornih shem, spodbud Eko sklada za investicije v ukrepe učinkovite rabe energije (URE) in rabe obnovljivih virov energije (OVE) in drugih ukrepov.
- **Vrednotenje obstoječih ukrepov za spodbujanje podjetij in podjetništva za prehod v NOD**, kjer so predstavljeni rezultati vrednotenja obstoječih ukrepov po šestih dimenzijah ukrepa: relevantnosti, učinku, učinkovitosti, dolgoročnosti učinka, prilagodljivosti in predvidljivosti.
- **Sklepi in priporočila**, kjer so povzete glavne ugotovitve in pa priporočila za nadaljnji razvoj instrumentov za spodbude podjetjem za prehod v nizkoogljično družbo (NOD).

1 Povzetek

V dokumentu so predstavljene aktivnosti na področju finančnih spodbud za podjetja za prehod v nizkoogljično družbo, ki se izvajajo v okviru sredstev izvajanja kohezijske politike. Sredstva so bila v okviru kohezije usmerjena v spodbujanje izvajanja aktivnosti, ki bodo doprinesla svoj delež k doseganju podnebnih ciljev, in sicer na področju spodbujanja inovacijskega potenciala podjetij ter spodbujanja malih in srednjih podjetij na področju prehoda v nizkoogljično družbo.

Ukrepi, ki so se izvajali v zadnjih treh letih, ne kažejo zadostnega učinka tovrstnih spodbud, saj niso bila ciljno usmerjena v ukrepe zniževanja emisij, izboljševanja energetske učinkovitosti in večje izrabe obnovljivih virov. Ukrepi niso imeli postavljenih ciljev, ki bi bili povezani s doseganjem podnebnih ciljev, ukrepi pa so bili pretežno usmerjeni na področja spodbujanja kompetenc podjetij in razvoja izdelkov, ki ne doprinašajo k doseganju podnebnih ciljev.

Izvajanje ukrepov na področju spodbujanja prehoda podjetij v nizkoogljično družbo, ki ga izvaja Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, so bili glede prispevka k doseganju podnebnih ciljev ocenjeni kot neuspešni, posebej zato, ker so bila sredstva pri pripravi instrumentov namensko opredeljena.

Identificirana so različna priporočila, ki se nanašajo na izboljšanje učinkov spodbud za podjetja za prehod v NOD, in sicer:

1. Koordinacija aktivnosti na področju doseganja podnebnih ciljev bi morala biti usklajena na ravni več ministrstev in drugih organov, npr. z vzpostavitvijo medresorskega telesa, ki bi lahko delovalo kot »varuh podnebnih ciljev«.
2. Preveriti je potrebno usklajenost sprejetih nacionalnih dokumentov z izvedbenimi aktivnostmi, programi del in priprave finančnih spodbud.
3. Pri programiranju ukrepov je potrebno posebno pozornost usmeriti v pravilno razumevanje namena posameznih finančnih virov. Sredstva, ki prispevajo k podnebnim ciljem, bi morala biti praviloma in ne le izjemoma usmerjena v razvojne projekte s poudarkom na nizkoogljičnem gospodarstvu.
4. V letu 2019 se je začela priprava na novo kohezijsko obdobje od 2021 dalje. Pri pripravi podlag je potrebno natančno opredeliti, kakšne so zahteve, cilji in ukrepi na področju doseganja podnebnih ciljev in to brez izjeme vgraditi v predloge za novo obdobje.
5. V zvezi s spremljanjem izvajanja finančnih spodbud bi bilo potrebno postaviti konkretne cilje v zvezi s konkretnimi prispevki k URE/OVE/zmanjšanju TGP.
6. Povečati obseg namenskih sredstev za prehod v NOD in povečati plasiranje povratnih sredstev za namene aktivnosti, ki prispevajo k doseganju podnebnih ciljev.
7. Potrebna je uravnotežena obravnava različnih sektorjev in le izjemoma dajati prednost posameznim, ko gre za spodbude za prehod v NOD, ki je izziv za vsa podjetja. Potrebno

je intenzivirati priprave takih spodbud za podjetja, ki bodo dala dolgoročne rezultate pri doseganju podnebnih ciljev.

8. Vzpostavitev organizacije v Sloveniji, ki bi lahko vodila dialog med zakonodajalci (ministrstvi) in podjetji, saj je pred podjetji zahtevno obdobje prilagajanja novim podnebnih ciljem in prehodu v NOD.

2 Ukrepi za spodbujanje podjetij za prehod v nizkoogljično družbo

V Sloveniji se večina spodbud podjetjem podeli skozi resorno Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo (MGRT) in z uporabo kohezijskih sredstev, ki jih je Slovenija pridobila v okviru *Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020 (OP EKP)*. Zaradi pomembnosti podnebnih sprememb je med ključnimi vidiki pri zagotavljanju spodbud gospodarstvu tudi prehod v nizkoogljično družbo, kateremu je podeljena posebna pozornost pri usmerjanju spodbud.

Poleg resornega ministrstva se spodbude podjetjem izvajajo tudi skozi ciljno usmerjene javne razpise, ki jih objavljajo druga ministrstva, npr. Ministrstvo za infrastrukturo (MzI), vendar razpisi nimajo spodbujevalnega namena za prehod v nizkoogljično družbo temveč povečevanju npr. deleža obnovljivih virov energije (OVE) in so kot taki tudi pripravljeni v okviru drugih prednostnih osi Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020. Spodbude za podjetja na področju učinkovite rabe energije (URE) in OVE je v drugi polovici leta 2018 pripravil tudi Eko sklad, s sredstvi prispevka za URE ter sredstvi Sklada za podnebne spremembe.

2.1 Stanje na področju gospodarstva

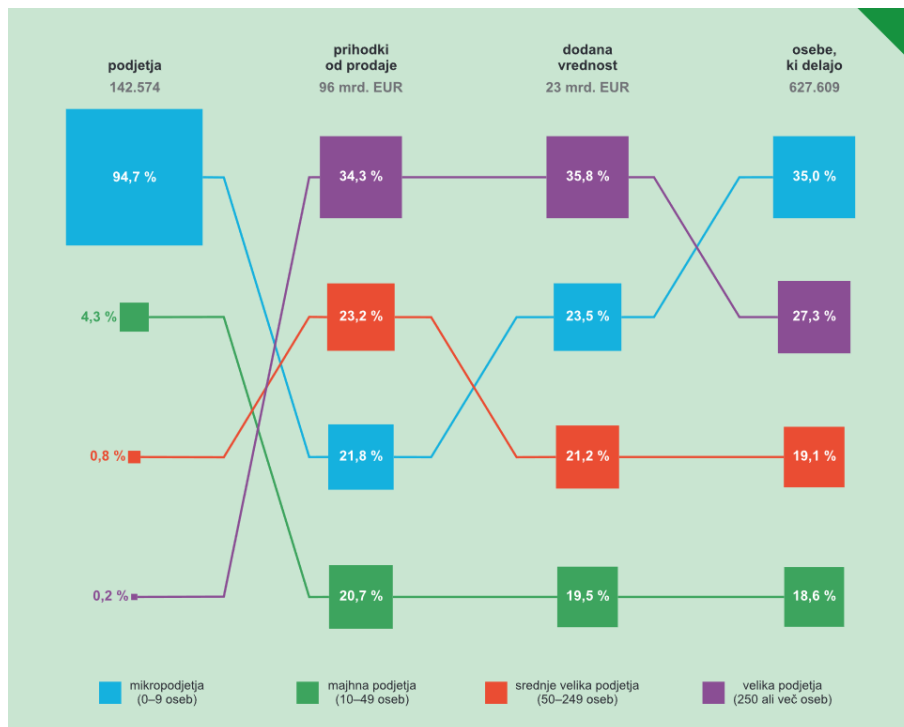
V 2017 je v Sloveniji poslovalo 142.574 podjetij; daleč največ je bilo podjetij, ki so zaposlovala po največ devet oseb (94,7 %). Vsa podjetja skupaj so s prodajo ustvarila 96 milijard evrov prihodkov, od tega več kot tretjino podjetja, ki so zaposlovala po 250 oseb ali več. V vseh podjetjih skupaj je delalo 627.609 oseb; največji delež teh (35,0 %) so zaposlovala podjetja z manj kot 10 zaposlenimi². Največji delež prihodka od prodaje so ustvarila podjetja, uvrščena v dejavnost industrija (40 %); ta so bila prva tudi po deležu dodane vrednosti (43 %).

Podjetja se razvrščajo in statistično opazujejo po različnih parametrih, npr. po velikosti (velika, srednja in mala), po dejavnostih (industrija in gradbeništvo, ostali sektorji), pri emisijah toplogrednih plinov na podjetja, vključena v shemo trgovanja z emisijami (ETS podjetja) in neETS podjetja, in tako dalje. Spodbude so tako usmerjene v posamezne sektorje, ali dejavnosti in posameznim skupinam glede na velikost (npr. spodbude namenjene le MSP podjetjem).

---

2 Statistični urad Republike Slovenije (SURS), Ljubljana, Litostrojska 54, 2018, <https://www.stat.si/StatWeb/File/DocSysFile/10178>

Slika 1: Struktura podjetij po velikosti, 2017 (vir: Statistični urad RS, 2018)

2.2 Okvir za izvajanje spodbud podjetjem za prehod v nizkoogljično družbo (NOD)

Z namenom zmanjševanja emisij toplogrednih plinov, povečevanja energetske učinkovitosti in rabe obnovljivih virov je bilo v Sloveniji sprejetih več operativnih programov, ki predvidevajo različne ukrepe za spodbujanje podjetij v procesu prehoda v NOD. V okviru spremljanja izvajanja ukrepov na področju zelene gospodarske rasti, ki je predmet tega poglobljenega poročila, so zajeti instrumenti, predstavljeni v spodnji tabeli (Tabela 1).

Tabela 1: Pregled izvajanja instrumentov na področju zelene gospodarske rasti

Ime instrumenta	Strateške podlage	Vrsta instrumenta	Odgovornost Priporočila
NEPOVRATNE FINANČNE SPODBUDE ZA RAZISKAVE IN INOVACIJE TER TRŽNI PRODOR NIZKOOGLJIČNIH TEHNOLOGIJ IN IZDELKOV			
Spodbujanje raziskav in inovacij za prehod v NOD	OP TGP	✓	ekonomski (finančne spodbude), demonstracijski
	AN URE		
	OP EKP	✓	
	AN OVE		
Spodbujanje podjetništva za prehod v NOD	OP TGP	✓	ekonomski (finančne spodbude)
	AN URE		
	OP EKP	✓	
	AN OVE		

Ime instrumenta	Strateške podlage		Vrsta instrumenta	Odgovornost Priporočila
Demonstracijski projekti	OP TGP	✓	ekonomski (finančne spodbude)	MGRT, MOP, MZI
	AN URE	✓		
	OP EKP	✓		
	AN OVE			

OP TGP – Operativni program za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov

AN URE – Akcijski načrt za učinkovito rabo energije

OP EKP – Operativni program za izvajanje kohezijske politike

AN OVE – Akcijski načrt za obnovljive vire energije

2.3 Izvajanje spodbud Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo

Program izvajanja finančnih spodbud Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo za obdobje 2015-2020³ (v nadaljnjem besedilu: Program finančnih spodbud) temelji na naslednjih strateških dokumentih: Slovenska industrijska politika 2014–2020, Strategija razvoja turizma, Program internacionalizacije 2015–2020, programi regionalnega razvoja 2014–2020, Nacionalni reformni program 2014–2015, Partnerski sporazum med Slovenijo in Evropsko komisijo za obdobje 2014–2020, Operativni program za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020, Strategija pametne specializacije in upošteva čezmejne operativne programe Slovenija-Avstrija, Slovenija-Madžarska, Slovenija-Italija in Slovenija-Hrvaška.

Program finančnih spodbud tako predstavlja dokument za izvedbo ukrepov, ki jih zahtevajo nadrejeni dokumenti ter se pri tem opira na mednarodne primerjave in raziskave na obravnavanih vsebinskih področjih.

Program predstavlja podlago za državne pomoči, ki jih dodeljuje MGRT, njegove izvajalske institucije oziroma druge institucije, ki delujejo na področju podjetništva, internacionalizacije in inovativnosti, in je skladen s programskimi dokumenti evropske kohezijske politike 2014-2020.

Prejemniki spodbud so pravne in fizične osebe, ki se ukvarjajo z gospodarsko dejavnostjo (v nadaljnjem besedilu: podjetje), fizične osebe - potencialni podjetniki, občine, društva, nevladne organizacije in drugi. Podrobneje so prejemniki pomoči opredeljeni pri vsakem posameznem ukrepu v dokumentu. Mala in srednja podjetja (MSP), v katera so usmerjena določena sredstva, so definirana kot podjetja, kot jih določa priloga I Uredbe 651/2014/EU in opredeljuje tudi povezana in partnerska podjetja.

Na osnovi Programa finančnih spodbud MGRT so bile priglašene sheme pomoči, ki se dodeljujejo kot nepovratna ali povratna sredstva oz. kombinacija obojega:

- pomoči za MSP,
- pomoči za dostop do finančnih sredstev za MSP,
- pomoči za raziskave, razvoj in inovacije,
- pomoči za usposabljanje,

3 Program izvajanja finančnih spodbud ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo 2015-2020, verzija 3, 13. 6. 2016

- pomoč ob naravnih nesrečah,
- pomoči po pravilu de minimis.

MGRT v programu tako vnaprej določi, kako ukrepi ustrezajo pravilom državnih pomoči in na kakšen način bodo izvedena.

Programi, ki so namenjeni podjetjem, so grupirani v šest osnovnih shem:

- spodbujanje nastajanja in delovanja podjetij, predvsem start-up podjetij,
- spodbujanje inovacijske aktivnosti podjetij,
- spodbujanje rasti in razvoja MSP,
- spodbujanje mednarodne konkurenčnosti podjetij,
- lokalno povezovanje in razvoj,
- drugi ukrepi (naravne nesreče...).

2.4 Spodbujanje inovacij v podjetjih ter spodbude za mala in srednja podjetja za prehod v nizkoogljično družbo

Program dela MGRT je neposredno povezan z izvajanjem kohezijske politike v Sloveniji, saj je to praktično edini vir spodbud za gospodarstvo. Vidik prehoda v nizkoogljično družbo je v operativnem programu za izvajanje kohezijske politike izrazito vključen, saj je glede na namen sredstev kohezijske politike kar 20 % sredstev namenjenih doseganju podnebnih ciljev (ki jih razumemo kot kombinacijo ukrepov na področju učinkovite rabe energije, izrabe obnovljivih virov energije oziroma zmanjšanja emisij toplogrednih plinov).

V operativnem programu izvajanja kohezijske politike (OP EKP) je struktura virov, ki prispeva k doseganju podnebnih ciljev, naravnana tako, da so tovrstna sredstva razvrščena v kode, ki določajo njihov namen. V primeru izvajanja spodbud za podjetja za prehod v nizkoogljično družbo so bila sredstva uvrščena v kode namena 065, 068, 069 in 071, pri čemer se uporaba sredstev iz teh kod neposredno šteje k izpolnjevanju podnebnih ciljev.

Okvir spodbud podjetjem za prehod v NOD je bil pri spodbujanju inovacij in spodbujanju MSP določen v načrtu dela MGRT in v Operativnem programu za izvajanje kohezijske politike, in sicer v dveh prednostnih oseh:

1. **Finančne spodbude za raziskave in inovacije**, ki se uporabljajo za doseganje ciljev v zvezi s podnebnimi cilji za obdobje 2014-2020, so načrtovane v okviru OP EKP, **Prednostna os 1** (Mednarodna konkurenčnost raziskav, inovacij in tehnološkega razvoja v skladu s pametno specializacijo za večjo konkurenčnosti in ozelenitev gospodarstva s prednostno naložbo), v okviru spodbujanja naložb podjetij v raziskave in inovacije ter vzpostavljanje povezav in sinergij med podjetji, centri za raziskave in razvoj ter visokošolskim izobraževalnim sektorjem in s specifičnim ciljem (cilj 1.2) »Povečan delež inovacijsko aktivnih podjetij«.
2. **Finančne spodbude za razvoj podjetništva**, ki se uporabljajo za doseganje ciljev v zvezi s podnebnimi cilji za obdobje 2014-2020, so načrtovane v okviru OP EKP, **Prednostna os 3** (Dinamično in konkurenčno podjetništvo za zeleno gospodarsko rast),

v okviru prednostne naložbe »spodbujanje podjetništva, zlasti z omogočanjem lažje gospodarske izrabe novih idej in spodbujanjem ustanavljanja novih podjetij, vključno s podjetniškimi inkubatorji« in s specifičnim ciljem (cilj 3.2) »Povečanje dodane vrednosti MSP«

Poleg finančnih spodbud MGRT se iz sredstev prispevka za URE ter Sklada za podnebne spremembe, preko Eko sklada financirajo ukrepi v industriji, vendar šele od leta 2018 dalje in v sorazmerno nizkem obsegu.

2.4.1 Spodbujanje raziskav in inovacij za prehod v NOD

Finančne spodbude za raziskave in inovacije, ki se uporabljajo za doseganje ciljev v zvezi s podnebnimi spremembami v višini 53,3 milijonov evrov sredstev (finančna razdelitev iz leta 2018) za celotno obdobje 2014–2020, so načrtovane v okviru OP EKP, prednostne osi: 1 Mednarodna konkurenčnost raziskav, inovacij in tehnološkega razvoja v skladu s pametno specializacijo za večjo konkurenčnosti in ozelenitev gospodarstva s prednostno naložbo 1.2 Spodbujanje naložb podjetij v raziskave in inovacije ter vzpostavljanje povezav in sinergij med podjetji, centri za raziskave in razvoj ter visokošolskim izobraževalnim sektorjem) s specifičnim ciljem 1.2.1 Povečan delež inovacijsko aktivnih podjetij.

Ukrepi, usmerjeni v zmanjševanje emisij TGP, se izvajajo v okviru prednostne naložbe:

- 065 Raziskave in inovacijska infrastruktura, procesi, prenos tehnologije ter sodelovanje v podjetjih s poudarkom na nizkoogljičnem gospodarstvu, kjer je koeficient za izračun prispevka k podnebnim ciljem 100 %.

V okviru razpisanih sredstev, je MGRT objavil dva razpisa, in sicer v letih 2016 in 2017.

- 2016 – javni razpis »Pilotni/demonstracijski projekti – na prednostnem področju Slovenske strategije pametne specializacije (v nadaljevanju »S4«) »Pametna mesta in skupnosti«, fokusno področje »Pretvorba, distribucija in upravljanje energije«,
- 2017 – javni razpis za »Spodbude za raziskovalno razvojne projekte 2«.

Namen prvega javnega razpisa je spodbujanje pilotno-demonstracijskih projektov (v nadaljevanju: PD projekti) podjetij, usmerjenih v razvoj in testiranje oziroma demonstracijo novih ali izboljšanih proizvodov, procesov ali storitev v realnem okolju na prednostnem področju S4 »Pametna mesta in skupnosti«, fokusno področje »Pretvorba, distribucija in upravljanje energije«, namen drugega razpisa pa je širši, in sicer spodbujanje raziskovalno razvojnih in inovacijskih dejavnosti v podjetjih ali konzorcijih podjetij v okviru inovativnih raziskovalno razvojnih projektov za razvoj novih ali izboljšanih izdelkov, procesov ali storitev na prednostnih področjih S4. Projekti se spodbujajo z namenom:

- pospeševanja inovacij,
- skrajšanja časa od ideje do trga,
- pridobitve referenc ter krepitev konkurenčnega položaja podjetij in njihovega pozicioniranja v obstoječih in novih verigah vrednosti,
- povečanja naložb zasebnega sektorja v raziskave in inovacije.

Glede na višino sredstev 53 milijonov evrov, planiranih v okviru kode ukrepa 065, je razvidno, da so bila uporabljena tudi sredstva drugih virov (viri sredstev MIZŠ), saj je bilo skupaj predvidenih virov 90 milijonov evrov, vendar ni neposredno določljivo, kako so sredstva razporejena glede na vire financiranja (MGRT, MIZŠ).

2.4.1.1 Izvajanje ukrepa

MGRT je leta 2016 pripravil razpis OP20.01.02.002, katerega predmet je bil sofinanciranje izvajanja pilotno-demonstracijskih (PD) projektov podjetij ali konzorcijev podjetij, katerih rezultat morajo biti novi ali izboljšani proizvodi, procesi ali storitve, razviti do stopnje, da so potrjeni v končni obliki ter testirani pri uporabi v realnem okolju. Rezultat PD projektov mora biti tako tudi njihova demonstracija uporabe v realnem okolju s ciljem pridobitve referenc podjetij za komercializacijo. V okviru razpisa se je sklenilo 7 pogodb v vrednosti 7,3 milijonov evrov, vendar se projekti praviloma zaključujejo v letu 2020.

PD projekti morajo biti na prednostnem področju S4 Pametna mesta in skupnosti ter na fokusnem področju Pretvorba, distribucija in upravljanje energije. Usmerjeni morajo biti vsaj v eno izmed sledečih konceptualnih področij:

- spoznavnost in vodljivost distribucijskega omrežja (sistem upravljanja distribucijskih omrežij),
- aktivno vključevanje odjema in naprednega vodenja odziva odjema, celostno upravljanje z energijo.

MGRT je leta 2017 pripravil javni razpis za »Spodbude za raziskovalno razvojne projekte 2« OP20.01.02.009, cilj katerega je prispevati k specifičnemu cilju »Povečan delež inovacijsko aktivnih podjetij« s sofinanciranjem najmanj 150 inovativnih, raziskovalno razvojnih projektov podjetij ali konzorcijev podjetij, ki se nanašajo na razvoj novih ali izboljšanih izdelkov, procesov ali storitev z visoko dodano vrednostjo in s tržnim potencialom, kar posledično veča konkurenčnost sodelujočih podjetij. Razpis ni bil omejujoč le na Pretvorbo, distribucijo in upravljanje energije, temveč na vsa področja Pametne specializacije. Razpis, kjer je predvidenih sredstev 74,2 milijonov evrov, je imel več odpiranj, in sicer:

- 1. odpiranje v letu 2017, kjer je bilo odobrenih 83 vlog v skupni vrednosti 27.842.618,60 evrov,
- 2. odpiranje 11.5.2018, odobrenih 87 vlog v skupni vrednosti 32.213.366,28 evrov.

Intenzivnost pomoči se razlikuje glede na velikost podjetij in znaša do 25 % za velika podjetja, do 35 % za srednje velika podjetja in do 45 % za mikro in mala podjetja.

V zvezi z učinki ukrepa ugotavljamo, da bi moral biti ukrep podpore raziskovalno-razvojnim in inovacijskim dejavnostim za izvedbo pilotnih/demonstracijskih projektov uporabljati sredstva s kodo ukrepa 065 (koeficient 100% za izračun prispevka k podnebnim ciljem) glede na svoj osnovni namen bolj neposredno usmerjen neposredno k financiranju projektov, ki bodo prispevali k doseganju podnebnih ciljev. Iz nabora izbranih projektov (170) je po lastni oceni (mag. Tomaž Fatur, za IJS-CEU) 7 projektov iz prvega razpisa in 9 razpisov iz drugega razpisa

usmerjenih v aktivnosti, kjer bi lahko pričakovali učinek na zmanjšanje emisij TGP in s tem k doseganju podnebnih ciljev. V razpisih merila za neposredno doseganje učinkov na področju podnebnih ciljev niso bila kvantificirana, zato ni mogoče oceniti njihovega prispevka k znižanju emisij toplogrednih plinov. Raziskovalno razvojni projekti, ki so bili izbrani na razpisih v letih 2016 in 2017, se praviloma izvajajo več let, kar pomeni, da so se le redki zaključili v 2018, večina pa se jih bo zaključila v letu 2019 oziroma 2020. Spremljanje učinkov, tudi vpliva na podnebne cilje, naj bi se izvedlo v letu 2019, opozoriti pa je potrebno, da se spremljanje učinkov, kot je to navedeno v razpisih, izvedejo šele po koncu projektov, ko se preučijo njihovi rezultati in posledično njihov vpliv. vendar

Potrebno pa je poudariti, da so bili projekti, potrjeni v okviru javnega razpisa za »Spodbude za raziskovalno razvojne projekte 2« OP20.01.02.009, ocenjeni glede učinka na področjih, skladnih z ReSOLVE okvirom za krožno gospodarstvo⁴, in sicer:

- Regeneracija (REgenerate) – prispevek projekta k ohranjanju in obnavljanju ekosistemov,
- Delitev (Share) – prispevek projekta k popolni izkoriščenosti izdelkov, procesov in storitev ter njihovi podaljšani življenjski dobi,
- Optimizacija (Optimise) – prispevek projekta k zmanjšanju odvečne porabe energije in surovin v postopkih izdelave in uporabe izdelkov,
- Kroženje (Loop) – prispevek projekta h kroženju snovi in materialov ob zaključku njihove uporabe,
- Virtualizacija (Virtualise) – prispevek projekta k zmanjšanju porabe surovin in energije z virtualizacijo,
- Zamenjava (Exchange) – prispevek projekta k zamenjavi starih tehnologij, postopkov, materialov za nove, učinkovitejše.

Podlaga za javne razpise je tudi *Strategija pametne specializacije (SPS)*, ki je okoljsko naravnana, ima vključeno krožno gospodarstvo, kar posledično vpliva tudi na vsebino in tematiko javnih razpisov in izbranih projektov. Okoljska komponenta tako predstavlja horizontalo javnih razpisov za RRI projekte z namenom vplivanja na izboljšanje okolja. V javnih razpisih merila za doseganje učinkov na področju podnebnih ciljev kljub deklarativni okoljski naravnosti niso bila usmerjena v neposredno doseganje podnebnih ciljev, vendar so javni razpisi MGRT za razvoj in inovacije usmerjeni v nove ali izboljšane proizvode, k zmanjšanju vpliva na okolje ter zboljšanju krožnega gospodarstva, zato RRI projekti izkazujejo določen vpliv k doseganju podnebnih ciljev, kar bo treba v prihodnjih letih tudi kvantificirati s pregledom rezultatov in učinkov projektov. S stališča neposrednega vpliva na podnebne cilje in glede na razpoložljive podatke ocenjujemo, da je (bo) njihov učinek manjši, kot bi lahko bil ob ustrežnejšem in pozornejšemu načrtovanju izvajanja ukrepov.

---

4 Podrobnejši opis okvira ReSOLVE se nahaja na spletnem naslovu: https://www.ellenmacarthurfoundation.org/assets/downloads/publications/EllenMacArthurFoundation_Growth-Within_July15.pdf (str. 25-26).

Nadaljevanje izvajanja ukrepa

Razpis OP20.01.02.002 je zaključen, razpis OP20.01.02.009 pa ima v letu 2019 predvideno še eno odpiranje (24. 09. 2019). Glede na do sedaj porabljena sredstva, bo na razpisu na voljo okoli 14,2 milijonov evrov, razpisni pogoji pa so enaki kot pri prvih dveh odpiranjih.

V letih 2019 in 2020 se bodo zaključevali financirani projekti iz leta 2017 in 2018, zato bo mogoče vrednotiti izvedene ukrepe glede na rezultate projektov.

Bistveno večji razpis je bil izveden konec 2018, ko je bil zaključen javni razpis »DEMO PILOTI II 2018« (za sredstva 2019–2022), kjer znaša okvirna skupna višina sredstev, ki so na razpolago za izvedbo javnega razpisa, 56.602.502 evrov, in sicer po letih:

Tabela 2: Predvidena sredstva za pilotne projekte v obdobju 2019–2023

Leto 2019 (v EUR)	Leto 2020 (v EUR)	Leto 2021 (v EUR)	Leto 2022 (v EUR)	Skupaj (v EUR)
10.000.000	18.000.000	18.000.00	10.602.502	56.602.502

Del sredstev za programsko območje Kohezijske regije Zahodna Slovenija bo zagotovljen na proračunskih postavkah Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo, s prerazporeditvami na letni ravni v skladu z načrtovano višino in dinamiko, pred uvrstitvijo projekta v načrt razvojnih programov. Obdobje razpoložljivosti sredstev za javni razpis obsega proračunska leta od 2019 do 2022.

Enako kot to velja za že financirane projekte, razpis ne predvideva kvantitativnih meril za doseganje učinkov v zvezi s podnebnimi cilji, hkrati pa je le manjši del projektov sploh usmerjen k temu. Med merili je s 7 točkami ovrednoteno doseganje okoljske trajnosti, in pri tem odgovarjajo na izzive prehoda v krožno gospodarstvo. Pri oblikovanju industrijske verige vrednosti se konzorcij lahko osredotoči na oblikovanje industrijske verige vrednosti, ki prispeva k zmanjšanju porabe surovin in energije v proizvodnih procesih na ravni vključenih podjetij (zmanjševanje rabe materialov, vode, energije, zmanjševanje nastalih odpadkov in emisij, valorizacija odpadnih surovin, optimizacija logistike in distribucije) in/ali na ravni produkta/storitve (npr.: sprememba poslovnega modela v smislu prodaje storitve namesto produkta; podaljšanje življenjske dobe produkta, vključno s spremembo zasnove za lažje vzdrževanje in/ali razgradnjo; zmanjševanje porabe energije/vode/ materialov v času delovanja produkta/storitve; zmanjšanje količin uporabljenih materialov, vgrajenih v izdelek, uporaba materialov, ki niso toksični, redki in/ali se jih da reciklirati/so že sekundarne surovine; uporaba obnovljivih materialov in energije; zmanjšanje količin embalaže, itd.) ter Industrije 5.0, kot npr. ali se oblikuje taka industrijska veriga vrednosti, ki ima manjši negativni vpliv na okolje, ali pilotno-demonstracijski (PD) projekt upošteva okoljske obremenitve v življenjski dobi in predvideva podaljšan življenjski cikel produkta/storitve z uporabo nelinearnega oziroma krožnega poslovnega modela, ali so upoštewane okoljske obremenitve v življenjski dobi končnega produkta, ali PD projekt predvideva izvedbo t.i. *brownfield* investicije namesto t.i. *greenfield* naložb. Podjetje dokaže izpolnjevanje posameznega kriterija tudi iz izračuni oziroma projekcijami, vendar za to ni potrebno določiti nobenega kazalnika.

Viri podatkov:

- OP EKP
- Izvedbeni načrt OP EKP, št. 303-26/2016/174, 22. 11. 2018
- PROGRAM IZVAJANJA FINANČNIH SPODBUD Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo 2015-2020, Številka: 3030-14/2015/8
- Posredovani podatki o razpisih s strani MGRT, Služba za razvojna sredstva
- Javni razpis za izbor operacij za učne izdelovalne laboratorije - demonstracijski projekti (http://www.mgrrt.gov.si/si/kako_do_sredstev/objavljeni_razpisi/?tx_t3javnirazpis_pi1%5Bshow_single%5D=1083)
- Javni razpis Spodbude za rast podjetij na področju rabe lesa (http://www.mgrrt.gov.si/si/kako_do_sredstev/objavljeni_razpisi/?tx_t3javnirazpis_pi1%5Bshow_single%5D=1084)
- Javni razpis »DEMO PILOTI II 2018 (http://www.mgrrt.gov.si/si/razpisi/objavljeni_razpisi/?tx_t3javnirazpis_pi1%5Bshow_single%5D=1158)

2.4.2 Spodbujanje podjetništva za prehod v NOD

Finančne spodbude za razvoj podjetništva, ki se uporabljajo za cilje v zvezi s podnebnimi spremembami, so načrtovane v okviru OP EKP, prednostne osi 3. Dinamično in konkurenčno podjetništvo za zeleno gospodarsko rast, prednostne naložbe 3.1. Spodbujanje podjetništva, zlasti z omogočanjem lažje gospodarske izrabe novih idej in spodbujanjem ustanavljanja novih podjetij, vključno s podjetniškimi inkubatorji, specifični cilj 3.1.2 Povečanje dodane vrednosti MSP. Predvidena sredstva za celotno obdobje znašajo po osnovnem dokumentu OP EKP 81,25 milijonov evrov. Sredstva so namenjena srednjim in malim podjetjem (MSP), kot delu gospodarstva, ki potrebuje usmerjene spodbude za svoj razvoj.

Ukrepi, usmerjeni v zmanjševanje emisij TGP, se izvajajo zlasti v okviru prednostnih naložb:

- 068 Energetska učinkovitost in predstavitveni projekti v MSP ter podporni ukrepi; 100-odstotni prispevek k doseganju podnebnih ciljev
- 069 Podpora okolju prijaznim proizvodnim procesom in učinkoviti rabi virov v MSP; 40-odstotni prispevek k doseganju podnebnih ciljev
- 071 Razvoj in spodbujanje podjetij, specializiranih za storitve, ki prispevajo k nizkoogljiknemu gospodarstvu in odpornosti proti podnebnim spremembam; 100-odstotni prispevek k doseganju podnebnih ciljev.

Pri specifičnem cilju 3.1.2 Povečanje dodane vrednosti MSP so spodbude (v luči prispevka k doseganju podnebnih ciljev) namenjene izboljšanju energetske in snovne učinkovitosti podjetij. Izvajali naj bi se ukrepe za spodbujanje učinkovite rabe energije in obnovljivih virov energije, kot so npr. spodbujanje energetske učinkovitih procesov v podjetjih, predstavitveni projekti ter podporni ukrepi, povezani z energetske učinkovitostjo, podpora rabi lokalnih virov obnovljive energije, kot so biomasa, sonce, geotermalna energija itd. Prav tako naj bi se izvajali ukrepi za izboljšanje učinkovite rabe virov, npr. spodbujanje in razvoj zamenjave primarnih s sekundarnimi viri, zapiranje snovnih tokov znotraj podjetij in v mrežah (kot npr. industrijska

simbioza), uvedba učinkovitejših proizvodnih procesov, preprečevanje odpadkov in učinkovitejše ravnanje z njimi, učinkovitejša raba drugih virov itd.), ki bodo prispevali k prehodu Slovenije v krožno gospodarstvo. Ciljne skupine: MSP v vseh fazah razvoja, potencialni podjetniki. Ukrepi iz te skupine so praviloma dovoljena državna pomoč, v izjemnih primerih so kategorizirani kot de minimis sredstva.

Glede na izvajanje aktivnosti se ugotavlja, da je MGRT v okviru svojih razpisov na področju spodbud za SMP za namene izboljšanja energetske in snovne učinkovitosti podjetij sredstev ne namenja širše, temveč le v tri usmerjena področja:

- učne izdelovalne laboratorije – demonstracijski projekti – 1,67 milijonov evrov – rumeno ozadje (Tabela 3),
- spodbude za podjetja v panogi lesarstva – zeleno ozadje (Tabela 3),
- podpora mikro, malim in srednje velikim podjetjem s področja turizma za povečanje snovne in energetske učinkovitosti (na obmejnem problemskem območju) – oranžno ozadje (Tabela 3).

Razpisi so bili izvedeni na podlagi Programa finančnih spodbud MGRT in vsakokratnega letnega načrta razpisov MGRT. Posamezni direktorati, ki so pristojni za posamezne politike MGRT, oblikujejo predlog razpisov glede na potrebe, ki jih zaznavajo na trgu, ter jih vključijo v letni načrt razpisov, ki ga potrди minister. Ni jasno, na kakšni podlagi so bile sprejete odločitve o omejitvi ukrepov na zgoraj omenjene kategorije (učni laboratoriji, lesarstvo in turizem), saj je v osnovnih dokumentih bilo predvideno, da se spodbude namenijo širšemu naboru malih in srednjih podjetij.

Tabela 3: Razpisi 2016–2018 za spodbude iz kode 068

Št.	Leto	Številka razpisa	Objava	Naziv razpisa
1	2016	OP20.03.01.009	17.7.2016	JR za izbor operacij za učne izdelovalne laboratorije - demonstracijski projekti
2	2017	OP20.03.01.016	21.7.2017	JR za izbor operacij za učne izdelovalne laboratorije 2017/2018
3	2016	OP20.03.01.003	15.7.2016	JR Spodbude za rast podjetij na področju rabe lesa
4	2016	OP20.03.01.005	29.7.2016	JR Spodbude za MSP v lesarstvu
5	2017	OP20.03.01.019	14.4.2017	JR Spodbude za rast podjetij na področju rabe lesa v letu 2017 (P2L)
6	2017	OP20.03.01.017	10.7.2017	JR: Spodbude za MSP za razvoj in uvajanje novih produktov v lesarstvu 2.0
7	2018	OP20.03.01.032	6.6.2018	JR Spodbude za razvoj lesarstva na področju polproizvodov - P4L 2018
8	2018	OP20.03.01.035	14.12.2018	JR Spodbude za MSP za razvoj in uvajanje novih produktov v lesarstvu 3.0 za 2019 in 2020
9	2018	OP20.03.01.031	22.6.2018	JR: Podpora mikro, malim in srednje velikim podjetjem s področja turizma za povečanje snovne in energetske učinkovitosti na obmejnem problemskem območju

2.4.2.1 Izvajanje ukrepa

V letu 2018 so bili izvedeni trije razpisi, in sicer dva na področju spodbujanja za razvoj lesarstva na področju polproizvodov in za MSP za razvoj in uvajanje novih produktov v lesarstvu 3.0 (za 2019 in 2020) s skupnim razpoložljivim zneskom 17,3 milijonov evrov ter eden na področju Podpora mikro, malim in srednje velikim podjetjem s področja turizma za povečanje snovne in energetske učinkovitost v višini predvidenih sredstev 11,4 milijonov evrov (Tabela 4).

Tabela 4: Tabela finančnih sredstev razdeljenih po razpisih

Št.	Naziv razpisa	Predvidena sredstva	Dodeljena sredstva	Realizirana izplačila, 28. 2. 2019	Podpisane pogodbe, 28. 2. 2019
1	JR za izbor operacij za učne izdelovalne laboratorije - demonstracijski projekti	1.855.350	1.676.862	1.676.862	
2	JR za izbor operacij za učne izdelovalne laboratorije 2017/2018	1.198.260	761.437	761.437	
3	JR Spodbude za rast podjetij na področju rabe lesa	500.000	375.537	375.537	
4	JR Spodbude za MSP v lesarstvu	5.880.000	2.756.108	2.756.108	
5	JR Spodbude za rast podjetij na področju rabe lesa v letu 2017 (P2L)	400.000	233.258	233.258	
6	JR: Spodbude za MSP za razvoj in uvajanje novih produktov v lesarstvu 2.0	5.045.389	4.086.156	4.086.156	
7	JR Spodbude za razvoj lesarstva na področju polproizvodov - P4L 2018	11.880.000	2.367.053		2.367.053
8	JR Spodbude za MSP za razvoj in uvajanje novih produktov v lesarstvu 3.0 za 2019 in 2020	5.554.701	Sredstva še niso dodeljena.		
9	JR: Podpora mikro, malim in srednje velikim podjetjem s področja turizma za povečanje snovne in energetske učinkovitosti na obmejnem problemskem območju	11.223.900	4.018.700		2.093.462

Glede spremljanja in doseganja učinkov je situacija podobna kot pri ukrepu na področju raziskav in inovacij (poglavje 2.4.1.1). Nekateri izmed razpisov iz let 2016 in 2017 so se zaključili v letu 2018, vendar še ni podatkov o rezultatih uspešnosti. Predvideni kazalniki učinka so vezani na doseganje števila podjetij, ki so prejela spodbude in uvedle ukrepe za učinkovito ravnanje z viri, kjer pa ni natančno opredeljenega načina določanja teh vrednosti posamezne operacije. Sofinancirani projekti niso pripravljene tako, da bi omogočali spremljanje neposredno doseženih učinkov doseganja podnebnih ciljev, razen v primeru razpisa za energetske sanacije v turizmu. Drugi razpisi (lesarska industrija) so v merilih za izbiro upoštevali tudi navedbo prijavitelja glede vpliva na okolje, zmanjšanja porabe energije in podobno, vendar brez zahtevanih kazalnikov za poročanje o tem. V okviru Javnega razpisa: Spodbude za MSP za razvoj in uvajanje novih produktov v lesarstvu 2.0 je vpliv na okolje predstavljal 30 % ocene vloge prijavitelja, kjer upravičenci poročajo o prihrankih pri električni energiji (modernejši in učinkovitejši stroji), manjši poraba surovin (posreden vpliv – manj transporta) in ponovni uporabi odpadnega lesa. Prihranki energije in materiala se ocenjujejo na okoli 15 – 20 %.

Spodbude na področju lesarstva zmanjšujejo emisije TGP posredno, in sicer zaradi manjšega ogljičnega odtisa izdelkov, vendar ni ustreznih meril in podatkov za takšno spremljanje.

Kot primer načina spremljanja kazalnikov razpisa navajamo tri primere:

- V okviru javnega razpisa za učne izdelovalne laboratorije 2016-2017 je bilo npr. zasnovanih 22 projektov sodelovanja med učnim izdelovalnim laboratorijem in konkretnim podjetjem (MSP), ki se nanašajo na razvoj konkretnih izdelkov ali tehnologij, ki prinašajo energetske učinkovite rešitve in rešitve z vidika učinkovite rabe virov za podjetja in skupnost.
- V okviru Javnega razpisa Spodbude za MSP v lesarstvu so se upravičenci zavezali in nekateri tudi že realizirali cilje zastavljene v pogodbah o sofinanciranju: prihrank električne energije do 20 % (posreden vpliv na TGP), reciklaža lesnega odpada tako v novih produktih, kot tudi za ogrevanje prostorov (zapiranje snovno-energetskih tokov znotraj obrata) in boljši izkoristek materiala do 20 % (npr. 0,003m³/kos manj lesa).

Tudi v okviru Javnega razpisa Spodbude za rast podjetij na področju rabe lesa (P2L 2016) in Javnega razpisa Spodbude za rast podjetij na področju rabe lesa v letu 2017 (P2L 2017) predstavlja vpliv na okolje 30 % ocene vloge ob izboru. Upravičenci poročajo o manjši porabi surovin, delno pa se večja snovna in energetska učinkovitosti dotika recikliranja oziroma ponovne uporabe surovin.

Nadaljevanje izvajanja ukrepa

V okviru izvajanja aktivnosti in ukrepov, ki imajo vpliv na doseganje podnebnih ciljev, so v letu 2019 pripravljene naslednji ukrepi, ki bodo v obliki razpisov izvedeni v letu 2019. Enako velja tudi za sredstva, ki se bodo porabila do leta 2023 (Tabela 5).

Tabela 5: Tabela planiranih finančnih sredstev do leta 2023

PLAN 2019 (po področjih) - za prednostno os 3	samo EU del
Turizem (koda 069) - vzhod	10,0 mio EUR
Les (koda 68) - vzhod	10,0 mio EUR
Regionalni razvoj-problemska območja (koda 068)	11,6 mio EUR

PLAN do 2023 (po področjih) za prednostno os 3	samo EU del
Socialno podjetništvo	1,1 mio EUR
Regionalni razvoj (problemska območja)	7,9 mio EUR
Les	6,3 mio EUR

Glede na to, da za večino projektov (razen za energetske prenove v turizmu) ni navedenih kazalnikov za prispevek k doseganju podnebnih ciljev bodo učinki težko določljivi. Kazalniki za spremljanje doseganja podnebnih ciljev že v osnovi niso bili predvideni in so predmet posamezne vloge upravičenca, ki se nanaša na ne merljive učinke. Spremljanje projektov se izvaja na ravni sprejetih in vnaprej določenih kazalnikov OP EKP, dodatni kazalniki niso bili predvideni.

Viri podatkov:

- OP EKP
- Izvedbeni načrt OP EKP, št. 303-26/2016/174, 22. 11. 2018
- PROGRAM IZVAJANJA FINANČNIH SPODBUD Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo 2015-2020, Številka: 3030-14/2015/8
- Posredovani podatki o razpisih s strani MGRT, Služba za razvojna sredstva
- Javni razpis za izbor operacij za učne izdelovalne laboratorije - demonstracijski projekti (http://www.mgrrt.gov.si/si/kako_do_sredstev/objavljeni_razpisi/?tx_t3javnirazpis_pi1%5Bsho_w_single%5D=1083)
- Javni razpis Spodbude za rast podjetij na področju rabe lesa (http://www.mgrrt.gov.si/si/kako_do_sredstev/objavljeni_razpisi/?tx_t3javnirazpis_pi1%5Bsho_w_single%5D=1084)
- Javni razpis Spodbude za MSP v lesarstvu (http://www.mgrrt.gov.si/si/kako_do_sredstev/objavljeni_razpisi/?tx_t3javnirazpis_pi1%5Bsho_w_single%5D=1085)
- Javni razpis Spodbude za rast podjetij na področju rabe lesa v letu 2017 (P2L) (http://www.mgrrt.gov.si/si/kako_do_sredstev/objavljeni_razpisi/?tx_t3javnirazpis_pi1%5Bsho_w_single%5D=1086)
- Javni razpis: Spodbude za MSP za razvoj in uvajanje novih produktov v lesarstvu 2.0 (http://www.mgrrt.gov.si/si/kako_do_sredstev/objavljeni_razpisi/?tx_t3javnirazpis_pi1%5Bsho_w_single%5D=1087)
- Javni razpis za izbor operacij za učne izdelovalne laboratorije 2017/2018 (http://www.mgrrt.gov.si/si/kako_do_sredstev/objavljeni_razpisi/?tx_t3javnirazpis_pi1%5Bsho_w_single%5D=1088)
- Javni razpis Spodbude za razvoj lesarstva na področju polproizvodov - P4L 2018 (http://www.mgrrt.gov.si/si/kako_do_sredstev/objavljeni_razpisi/?tx_t3javnirazpis_pi1%5Bsho_w_single%5D=1089)
- Javni razpis: Podpora mikro, malim in srednje velikim podjetjem s področja turizma za povečanje snovne in energetske učinkovitosti na obmejnem problemskem območju (http://www.mgrrt.gov.si/si/kako_do_sredstev/objavljeni_razpisi/?tx_t3javnirazpis_pi1%5Bsho_w_single%5D=1090)
- Javni razpis Spodbude za MSP za razvoj in uvajanje novih produktov v lesarstvu 3.0 za 2019 in 2020 (http://www.mgrrt.gov.si/si/kako_do_sredstev/objavljeni_razpisi/?tx_t3javnirazpis_pi1%5Bsho_w_single%5D=1091)

2.4.3 Druge nepovratne finančne spodbude za podjetja

Poleg prej omenjenih neposrednih finančnih spodbud so bile izvajane tudi nekatere podporne aktivnosti, ki so bila namenjena ustvarjanju pogojev podjetjem za učinkovitejšo rabo virov in manjšo porabo energije. Omenjene spodbude se izvajajo kot:

- Razpisi za procesne izboljšave, kjer se sofinancirajo tudi izboljšave, ki vodijo k učinkovitejši rabi virov in manjši porabi energije. Izvedena sta bila 2 javna razpisa, podprtih je bilo 292 projektov.
- Razpisi za svetovalne vavčerje za uvajanje certifikatov kakovosti, kot so okoljska shema EMAS in pridobitev znaka za okolje Okoljske marjetice – »Ecolabel«, kjer je mogoče pridobiti do 10.000 evrov nepovratnih spodbud, vrednost poziva pa znaša 1,5 milijonov evrov.
- Pridobivanje okoljskih znakov za turistične nastanitve, kot so: znak za okolje EU (EU Ecolabel), BioHotels, GreenGlobe, GreenKey, Travelife in Ecocamping. V ta namen sta bila v obdobju 2016 do 2018 pripravljena dva javna razpisa s 117 tisoč evrov izplačanih sredstev za 27 podjetij. V letu 2019 je bil objavljen razpis v višini 105 tisoč evrov, vloge pa so še v obravnavi.
- V pripravi je razpis za svetovalne okoljske oziroma krožne vavčerje za svetovalne storitve za optimizacijo procesov v smislu zmanjševanja rabe materialov, vode, energije in količin odpadkov, za spodbujanje industrijske simbioze ter za izboljšave na ravni izdelkov in storitev, ob upoštevanju načel ekodizajna.
- V pripravi je razpis za spodbude za razvoj poslovnih modelov (izvajalska organizacija SPIRIT, 2019–2023), ki so namenjene spodbujanju transformacije podjetij v skladu s trajnostnimi poslovnimi strategijami; v okviru teh so opredeljeni kazalniki uspešnosti povezani tudi z večjo snovno in energetsko učinkovitostjo, ki se bodo morali obvezno upoštevati. Predvidena je podpora 60 podjetij do leta 2023.

2.4.4 Finančne spodbude za demonstracijske projekte

V OP TGP so načrtovane finančne spodbude za izvajanje demonstracijskih projektov na področju zmanjševanja emisij TGP v industriji, v AN URE razvojna shema in druge spodbude gospodarstvu pri vstopu zelenih energetskih izdelkov na trg.

Finančne spodbude za demonstracijske projekte je v letih 2016/2017 objavil MGRT, in sicer v sklopu spodbujanja inovacijske dejavnosti podjetij, načrtovane v okviru OP EKP, prednostne osi: 1 Mednarodna konkurenčnost raziskav, inovacij in tehnološkega razvoja v skladu s pametno specializacijo za večjo konkurenčnosti in ozelenitev gospodarstva s prednostno naložbo 1.2 Spodbujanje naložb podjetij v raziskave in inovacije ter vzpostavljanje povezav in sinergij med podjetji, centri za raziskave in razvoj ter visokošolskim izobraževalnim sektorjem) s specifičnim ciljem 1.2.1 Povečan delež inovacijsko aktivnih podjetij. V okviru razpisanih sredstev, je v MGRT objavil razpis javni razpis »Pilotni/demonstracijski projekti – na prednostnem področju Slovenske strategije pametne specializacije (v nadaljevanju »S4«) »Pametna mesta in skupnosti«, fokusno področje »Pretvorba, distribucija in upravljanje energije«. Demonstracijski projekti so že vključeni v opis instrumenta spodbujanja inovacij za prehod v NOD, poglavje 2.4.1.

Razpis je bil namenjen le fokusnemu področju »Pretvorba, distribucija in upravljanje energije«, čeprav je v OP TGP in AN URE predviden širši nabor demonstracijskih projektov, tudi z neposrednim učinkom glede zmanjšanja emisij TGP. Sredstva so predvidena v okviru OP EKP

s kodo 065 (Raziskave in inovacijska infrastruktura, procesi, prenos tehnologije ter sodelovanje v podjetjih s poudarkom na nizkoogljičnem gospodarstvu, kjer je koeficient za izračun prispevka k podnebnim ciljem 100 %).

MGRT je leta 2016 pripravil razpis OP20.01.02.002, katerega predmet je bil sofinanciranje izvajanja pilotno-demonstracijskih (PD) projektov podjetij ali konzorcijev podjetij, katerih rezultat morajo biti novi ali izboljšani proizvodi, procesi ali storitve, razviti do stopnje, da so potrjeni v končni obliki ter testirani pri uporabi v realnem okolju. Rezultat PD projektov mora biti tako tudi njihova demonstracija uporabe v realnem okolju s ciljem pridobitve referenc podjetij za komercializacijo. V okviru razpisa se je sklenilo 7 pogodb v vrednosti 7,3 milijonov evrov, vendar se projekti praviloma zaključujejo v letu 2020.

V okviru OP EKP, prednostne osi Trajnostna raba in proizvodnja energije in pametna omrežja, so predvidene tudi finančne spodbude za demonstracijske projekte na področju stavb. Predvidena je izvedba petih pilotnih projektov celovite energetske prenove različnih tipov stavb v javnem in stanovanjskem sektorju po merilih skoraj nič energijske prenove (stavbe osrednje oz. ožje vlade, stavbe kulturne dediščine, večstanovanjske stavbe). Namen demonstracijskih projektov je, da vpeljujejo nova znanja in postopke pri izvajanju prenov. Preverja se primernost financiranja po modelu energetskega pogodbeništv. Sredstva so zagotovljena v okviru OP EKP, prednostna os 4 (Trajnostna raba in proizvodnja energije ter pametna omrežja).

2.4.5 Povratne finančne spodbude za podjetja za prehod v NOD

V operativnem programu za izvajanje kohezijske politike je predviden velik del finančnih sredstev v obliki povratnih spodbud. Do leta 2018 ta instrument še ni zaživel, je pa v letu 2019 predvideno delovanje instrumenta preko SID banke in t.i. Sklada skladov. MGRT je SID banko imenoval za upravljavca Sklada skladov, v katerega bo vplačanih 253 milijonov evrov iz evropskih kohezijskih sredstev iz Evropskih strukturnih in investicijskih skladov (ESIS), ki so Sloveniji v finančni perspektivi 2014-2020 na voljo do leta 2023. Namen tako oblikovanega sklada je spodbujanje oziroma financiranje trajnostne gospodarske rasti in razvoja, inovacijskih vlaganj ter tekočega poslovanja z dolžniškimi in lastniškimi oblikami financiranja na štirih področjih: raziskave, razvoj in inovacije, mala in srednje velika podjetja, energetska učinkovitost in urbani razvoj.

SID banka bo v okviru Sklada skladov prek finančnih posrednikov (predvsem komercialnih bank in javnih skladov) slovenskim podjetjem in občinam nudila nove finančne produkte, ki bodo prispevali k doseganju ciljev operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020. Sredstvom evropske kohezijske politike bodo finančni posredniki morali zagotoviti še dodatna sredstva zaradi zahteve po finančnem vzvodu, tako da bo podjetjem in drugim končnim prejemnikom skupaj na voljo preko 373 milijonov evrov.

2.5 Spodbude Eko sklada za URE in OVE v industriji

Eko sklad že vrsto let ponuja povratna sredstva za namene URE in OVE, vendar v industriji ni pravega zanimanja zanje. V letu 2018 pa je prvič objavil tudi razpis za podjetja, ki lahko kandidirajo za nepovratne sredstva, kot je predstavljeno v nadaljevanju. Sredstva so namenjena izključno spodbujanju neposrednih ukrepov URE in OVE ter niso omejena z velikostjo podjetij.

Eko sklad je v letu 2018 pričel s financiranjem ukrepov URE in OVE za industrijo, kot je bilo predvideno s prenovo AN URE iz leta 2017. Eko sklad preko razpisa dodeljuje sredstva, in sicer v letu 2018 skozi razpis 51FS-PO18 za finančne spodbude podjetjem za nove naložbe v učinkovito rabo in obnovljive vire energije. Razpisanih je bilo 4 milijone evrov nepovratnih sredstev. Predmet spodbud so ukrepi, ki so tudi predmet kreditiranja pravnih oseb, dodatno pa so predmet poziva še naprave za samooskrbo z električno energijo, izkoriščanje odvečne toplote iz procesov in/ali naprav, vgradnja energijsko učinkovitih elektromotorjev, vgradnja frekvenčnih pretvornikov, uvedba sistema upravljanja z energijo, ukrepi energetske učinkovitosti v poslovnem procesu ter naložbe v naprave za soproizvodnjo električne energije in toplote. Višina nepovratnih finančnih sredstev znaša do 20 % priznanih stroškov naložbe, brez DDV.

V letu 2018 je bilo na ta javni poziv prejetih 145 vlog, odobrenih je bilo 306.752 evrov nepovratnih sredstev. Do konca leta 2018 so bile podpisane pogodbe v vrednosti 36.615 evrov. Izplačil v letu 2018 ni bilo.

Eko sklad ponuja tudi povratne spodbude za kreditiranje okoljskih naložb, med drugim tudi za nove naložbe v učinkovito rabo in obnovljive vire energije, tudi gospodarskim družbam in drugim pravnim osebam. Spodbude OP EKP za izgradnjo novih in rekonstrukcijo obstoječih sistemov za ogrevanje, ki izkoriščajo OVE, bodo za sektor industrija predvidoma na voljo v obliki povratnih sredstev, zlasti za kotle na lesno biomaso.

Na žalost zanimanja za posojila Eko sklada iz industrije ni veliko. Eko sklad je v letu 2016 objavil razpis za kreditiranje okoljskih naložb 56PO16 za gospodarske družbe in druge pravne osebe, ki je veljal tudi v letu 2018. Junija 2018 je bil razpis spremenjen, in sicer se je višina razpisanih sredstev povišala za 15 milijonov evrov.

Viri podatkov:

- Eko sklad, osnutek Letnega poročila Eko sklada za leto 2018, februar 2019
- Eko sklad, Poslovna politika Eko sklada v obdobju od 2016 do 2020, marec 2016 (<https://www.ekosklad.si/o-eko-skladu/publikacije>)
- Poročilo o izvajanju Evropske kohezijske politike 2014–2020 za obdobje od januarja 2014 do konca decembra 2018, februar 2019 (http://www.svrk.gov.si/fileadmin/svrk.gov.si/pageuploads/kako_crpamo/Koriscenje_sredstev_EKP_14-20_do_konca_dec_2018.pdf)
- Portal EU-skladi (<http://www.eu-skladi.si/>)
- Projekt LIFE IP CARE4CLIMATE, interno gradivo

3 Vrednotenje obstoječih ukrepov za spodbujanje podjetij za prehod v nizkoogljično družbo

Tabela 6: Spodbujanje raziskav in inovacij za prehod v NOD

Dimenzija vrednotenja	Finančne spodbude za inovacijsko dejavnost podjetij za prehod v nizkoogljično družbo
RELEVANTNOST (ali nagovarja cilje)	SREDNJA Instrument je usmerjen v povečevanje inovacijske dejavnosti podjetij in ne nagovarja neposredno aktivnosti za znižanje toplogrednih plinov, povečevanja rabe učinkovite rabe energije ter povečevanja uporabe obnovljivih virov. Eno izmed meril in tudi kriterijev pri ocenjevanju primernosti, je tudi prispevek posamezne operacije/projekta k doseganju podnebnih ciljev, vendar ni konkretnih ciljev in zahtev. Čeprav je namen sredstev izrazito usmerjen k spodbudi aktivnostim, ki prispevajo k doseganju podnebnih ciljev, se izvajanje instrumenta ne izvaja v tem smislu. Sredstva se namenjajo pretežno financiranju osebja, ki izvaja projekta v podjetjih in delno k nabavi opreme, potrebne za izvajanje operacij/projektov. Instrument je namenjen financiranju operacij/projektov, ki sledijo konceptu Pametne specializacije, kjer imajo aktivnosti, ki lahko prispevajo k podnebnim ciljem, le delno vlogo.
UČINEK (ali je mogoče identificirati učinke)	NIZKA* Ukrep podpore raziskovalno-razvojnim in inovacijskim dejavnostim uporablja kohezijska sredstva s kodo ukrepa 065, ki predstavlja koeficient 100% prispevka k podnebnim ciljem in naj bi bil glede na svoj osnovni namen bolj neposredno usmerjen k financiranju projektov, ki bodo prispevali k doseganju podnebnih ciljev. V razpisih merila za doseganje učinkov na področju podnebnih ciljev niso bila usmerjena v neposredno doseganje podnebnih ciljev, so pa bili projekti, potrjeni v okviru javnega razpisa za »Spodbude za raziskovalno razvojne projekte 2« OP20.01.02.009, ocenjeni glede učinka na področjih, skladnih z ReSOLVE okvirom za krožno gospodarstvo⁴. Javni razpisi MGRT za razvoj in inovacije so usmerjeni v nove ali izboljšane proizvode, k zmanjšanju vpliva na okolje ter zboljšanju krožnega gospodarstva, zato RRI projekti izkazujejo določen vpliv k doseganju podnebnih ciljev, kar bo treba v prihodnjih letih tudi kvantificirati s pregledom rezultatov in učinkov projektov.
EFEKTIVNOST (ali doseženi izidi ustrezajo prvotnim ciljem)	NIZKA* Konkretni cilji zmanjševanja emisij TGP za ta instrument v fazi priprave instrumenta niso bili postavljeni, zato se učinkovitosti

Dimenzija vrednotenja	Finančne spodbude za inovacijsko dejavnost podjetij za prehod v nizkoogljično družbo
	ustreznosti ciljem, ki bi bili posezani z izpolnjevanjem podnebnih ciljev, ne da določiti oziroma je nizka. Efektivnost ukrepov glede na merila, ki so bila postavljena, je primerna, vendar ima premalo izrazito povezavo z neposrednim prispevkom k podnebnim ciljem.
DOLGOROČNOST UČINKA (ali ima instrument dolgoročen učinek)	NIZKA Instrument nima potencialno dolgoročnega učinka v tej obliki, saj je usmerjen v spodbujanje inovacijske dejavnosti v podjetjih, s čimer se doseže višjo raven kompetenc podjetij za bodoče inovacije ter inovativne proizvode in storitve, vendar je med njimi bistveno premalo učinka, povezanega z doprinosom k podnebnim ciljem. V pripravi so dodatni javni razpisi, kjer naj bi bila ta dolgoročnost močnejše izražena.
PRILAGODLJIVOST (ali je instrument prilagodljiv na spremenjene okoliščine)	NIZKA Instrument je nizko prilagodljiv, saj izhaja iz programskih dokumentov, ki se vsebinsko niso spreminjali od njihovega nastanka (priprava kohezijskih dokumentov). Celoten postopek priprave izvajanja instrumenta je v letu 2018 že v sredi izvajanja, in prilagajanje aktivnosti skoraj ni mogoče. Prav tako bi bilo potrebno za izboljšanje uspešnosti instrumenta spremeniti načine vrednotenja operacij/projektov ter vključiti aktivnosti, ki neposredno ali posredno prispevajo k podnebnim ciljem.
PREDVIDLJIVOST (ali je mogoče predvideti proces in učinke instrumenta; je instrument predvidljiv za tiste, ki jim je namenjen, in ostale deležnike)	SREDNJA Instrument je oblikovan izrazito multidisciplinarno in pokriva področja Pametne specializacije, ki vsebuje 9 področij, od katerih se nekatera usmerjena k prispevanju k doseganju podnebnih ciljev, delno pa je usmerjena v razvoj in proizvodnjo zelenih tehnologij, ki pa niso organizirane npr. v obliki horizontalnega pristopa. Kot tak je instrument le delno predvidljiv.

* Vrednotenje operacij se bo izvajalo v letu 2019, zato natančnejših podatkov o morebitnih merljivih učinkih in efektivnosti ukrepa ni bilo mogoče upoštevati.

Tabela 7: Finančne spodbude za spodbujanje podjetništva za prehod v NOD

Dimenzija vrednotenja	Spodbujanje podjetništva za prehod v NOD
RELEVANTNOST (ali nagovarja cilje)	SREDNJA Instrument je usmerjen v spodbude za srednja in mala podjetja (MSP) za povečanje dodane vrednosti MSP, in sicer med drugim z izboljšanjem energetske in snovne učinkovitosti podjetij. Izvajali naj bi se ukrepe za spodbujanje učinkovite rabe energije in obnovljivih virov energije, kot so npr. spodbujanje energetske učinkovitih procesov v podjetjih, predstavitevni projekti ter podporni ukrepi, povezani z energetske učinkovitostjo, podpora rabi lokalnih virov obnovljive energije, kot so biomasa, sonce, geotermalna energija... Prav tako naj bi se izvajali ukrepi za izboljšanje učinkovite rabe virov, npr. spodbujanje in razvoj zamenjave primarnih s sekundarnimi viri, zapiranje snovnih tokov znotraj podjetij in v mrežah (kot npr. industrijska simbioza), uvedba učinkovitejših proizvodnih procesov, preprečevanje odpadkov in učinkovitejše ravnanje z njimi, učinkovitejša raba drugih virov itd.), ki bodo prispevali k prehodu Slovenije v krožno gospodarstvo. Ciljne skupine: MSP v vseh fazah razvoja, potencialni podjetniki.
UČINEK (ali je mogoče identificirati učinke)	NIZEK* Izvajanje instrumenta ni bilo pripravljeno tako, da bi omogočali spremljanje neposredno doseženih učinkov, ki bi prispevali k podnebnim ciljem, razen v primeru razpisa za energetske sanacije v turizmu. Drugi razpisi (lesarska industrija) so v merilih za izbiro upoštevali tudi navedbo prijavitelja glede vpliva na okolje, zmanjšanja porabe energije in podobno, vendar brez zahtevanih kazalnikov za poročanje o tem. V okviru Javnega razpisa: Spodbude za MSP za razvoj in uvajanje novih produktov v lesarstvu 2.0 je vpliv na okolje predstavljal 30 % ocene vloge prijavitelja, kjer upravičenci poročajo o prihrankih pri električni energiji (modernejši in učinkovitejši stroji), manjši poraba surovin (posreden vpliv – manj transporta) in ponovni uporabi odpadnega lesa. Prihranki energije in materiala se ocenjujejo na okoli 15 – 20 %. Ker so tovrstni kriteriji uvrščeni med poročanje le redko, bo učinek instrumenta težko merljiv. Cilji zmanjšanja energetske-snovne porabe so navedeni v pogodbi o sofinanciranju vsakega posameznega upravičenca. Zato je tudi njihova obveznost, da v poročilih poročajo o doseganju teh kazalnikov. Spodbude na področju lesarstva zmanjšujejo emisije TGP posredno, in sicer zaradi manjšega ogljičnega odtisa izdelkov, vendar ni ustreznih meril in podatkov za takšno spremljanje. Ker je bil na MGRT Direktorat za lesarstvo ustanovljen šele leta 2015, je instrumentarij meril in kazalnikov v začetni razvojni fazi, pri tem da je tudi zelo omejeno število podatkov, na podlagi katerih bi lahko oblikovali omenjena orodja. Med izbranimi projekti je opaziti nizko število operacij/projektov, ki bi razvijala zelene tehnologije, s katerimi bi se povečal učinek instrumenta. Glede na to, da se je večina operacij končala šele

Dimenzija vrednotenja	Spodbujanje podjetništva za prehod v NOD
	proti koncu leta 2018 in da se nova oprema šele integrira v delovni proces podjetij, je vsekakor prezgodaj soditi o konkretnem učinku operacij, tudi v luči pogodbene obveznosti, da mora upravičenec v dveh letih po koncu operacije plasirati izdelek/storitev na trg.
EFEKTIVNOST (ali doseženi izidi ustrezajo prvotnim ciljem)	NIZKA* Glede na pripravljene dokumente, ki so določali instrumente in ukrepe za spodbude, ki doprinesejo k podnebnim ciljem in glede na namen sredstev, ki so bila načrtovana (koda ukrepov 068, 069 in 071 – vsi s prispevkom k doseganju podnebnih ciljev), izvedeni razpisi ne kažejo na učinkovitosti pripravljenih ukrepov glede na zelene cilje. Pri izvajanju instrumenta niso bile postavljene konkretnije cilji in postavljene natančneje usmeritve, da bi instrument lahko ustrezal prvotno zastavljenim ciljem instrumenta. Glede na izvajanje aktivnosti se ugotavlja, da je MGRT v okviru svojih razpisov na področju spodbud za SMP za namene izboljšanja energetske in snovne učinkovitosti podjetij sredstev ne namenja širše, temveč le v tri usmerjena področja: • učne izdelovalne laboratorije – demonstracijski projekti • spodbude za podjetja v panogi lesarstva • podpora mikro, malim in srednje velikim podjetjem s področja turizma za povečanje snovne in energetske učinkovitosti (na obmejnem problemskem območju) Instrument naj bi bil prvotno namenjen spodbujanju širšega kroga podjetij od zgoraj omenjenega.
DOLGOROČNOST UČINKA (ali ima instrument dolgoročen učinek)	SREDNJA Nekatere operacije, ki sofinancirane s pomočjo tega ukrepa, imajo dolgoročnost učinka, saj gre za izvajanje ukrepov, ki se nanašajo na nove produkte ali obnove, kjer so življenjske dobe dovolj dolge, da je učinek dolgotrajen. Vendar je le malo operacij/projektov usmerjenih k kratko- ali dolgoročnemu doseganju podnebnih ciljev.
PRILAGODLJIVOST (ali je instrument prilagodljiv na spremenjene okoliščine)	NIZKA Prav tako se nenehno išče možnosti različnih načinov vrednotenja operacij, vendar je potrebno upoštevati tudi težnje po administrativni razbremenitev poročanja upravičencev. Instrument je v tej fazi ocenjen kot nizko prilagodljiv, saj izhaja iz programskih dokumentov, ki se vsebinsko niso spreminjali od njihovega nastanka (priprava kohezijskih dokumentov). Instrument izhaja iz splošnih programskih kot ožjih sektorskih dokumentov (MGRT) ter podatkov iz bazena potencialnih upravičencev, kar naj bi omogočalo zadostno in ustrezno prilagodljivost, vendar tega v tem trenutku še ni mogoče opaziti. Celoten postopek priprave izvajanja instrumenta je v letu 2018 že v sredi izvajanja, in je prilagajanje aktivnosti oteženo. Prav tako bi bilo potrebno za izboljšanje uspešnosti instrumenta dopolniti načine vrednotenja operacij/projektov ter vključiti

Dimenzija vrednotenja	Spodbujanje podjetništva za prehod v NOD
	aktivnosti, ki neposredno ali posredno prispevajo k podnebnim ciljem.
PREDVIDLJIVOST (ali je mogoče predvideti proces in učinke instrumenta; je instrument predvidljiv za tiste, ki jim je namenjen, in ostale deležnike)	NIZKA Ukrep je slabo predvidljiv, sredstva so bila dodeljena le trem skupinam porabnikov (učni laboratoriji, lesna panoga, turizem na problemskem obmejnem področju). Javni razpisi sicer zajemajo širok krog deležnikov od start-upov do proizvajalcev polproizvodov, kot primer se navajajo trije razpisi (MSP 1.0 - 3.0), ki zajemajo skoraj celotno lesnopredelovalno panogo in spremljevalne dejavnosti, hkrati pa drugi deležniki (druge panoge) pri izvajanju instrumenta niso mogli sodelovati. Kljub deklarativnim zavezam iz programskih dokumentov, se spodbujanje URE in OVE prepušča drugim virom (Eko sklad, MzI...).

* Vrednotenje operacij se bo izvajalo v letu 2019, zato natančnejših podatkov o morebitnih merljivih učinkih in učinkovitosti ukrepa ni bilo mogoče upoštevati.

Tabela 8: Finančne spodbude Eko sklada za URE in OVE v industriji

Dimenzija vrednotenja	NEPOVRATNE FINANČNE SPODBUDE ZA UKREPE URE IN OVE V INDUSTRIJI
RELEVANTNOST (ali nagovarja cilje)	VISOKA* Spodbude Eko sklada so namenjene podjetjem v obliki nepovratnih sredstev za namene spodbujanja URE in OVE. Vsi ukrepi so namenjeni izpolnjevanju podnebnim, URE in OVE ciljev.
UČINEK (ali je mogoče identificirati učinke)	SREDNJI* Ker se je ukrep začel izvajati šele v jeseni 2018, še ni pravih rezultatov učinka. Glede na prve pogodbe, kjer je bila povprečna spodbuda v višini 2.000 € se ukrep uporablja za nakupe toplotnih črpalk, ki je tudi hitro izvedljiv in ima primerne učinke, zato lahko v tem trenutku ukrep ocenimo z visoko stopnjo učinka, vendar se bo v prihodnje videlo, ali se bodo financirali v večji meri projekti z daljšo vračilno dobo.
EFEKTIVNOST (ali doseženi izidi ustrezajo prvotnim ciljem)	VISOKA* Instrument ima določene splošne vrste ukrepov in ciljev glede doseganja prihrankov oziroma znižanja emisij TGP, ki izhajajo iz dosedanjih izkušenj Eko sklada. Glede na dejstvo, da se je s spodbudami za industrijo začelo šele v letu 2018, bodo pravi rezultati in učinkovitost vidni v prihodnje.
DOLGOROČNOST UČINKA (ali ima instrument dolgoročen učinek)	VISOKA* Izvedeni ukrepi imajo zaradi določeno življenjsko dobo ukrepov vezano na metodologijo za izračun prihrankov, instrument pa izkazuje visoko dolgoročnost.
PRILAGODLJIVOST (ali je instrument prilagodljiv na spremenjene okoliščine)	SREDNJA* Ukrep je prilagodljiv in se lahko hitro odziva na potrebe trga. Vključuje veliko število možnih ukrepov in sorazmerno enostavno spremljanje, določanje prihrankov in podobno.
PREDVIDLJIVOST (ali je mogoče predvideti proces in učinke instrumenta; je instrument predvidljiv za tiste, ki jim je namenjen, in ostale deležnike)	VISOKA* Instrument je predvidljiv, stalnost ukrepa je ob normalnem obratovanju in prilivih sredstev zagotovljena. V letu 2018 so se sredstva povečala iz naslova večjega prispevka iz Sklada za podnebne spremembe.

* Ukrep v zgodnji fazi

Tabela 9: Povzetek vrednotenja ukrepov

Element vrednotenja	Spodbujanje podjetij za prehod v NOD...		
	Razvojne in Inovacijske dejavnosti	Spodbujanje podjetništva	Nepovratna sredstva za URE in OVE Eko sklad
Relevantnost	SREDNJA	SREDNJA	VISOKA
Učinek	NIZEK	NIZEK	VISOK
Efektivnost	NIZKA	NIZKA	VISOKA
Dolgoročnost učinka	NIZKA	NIZKA	VISOKA
Prilagodljivost	NIZKA	SREDNJA	VISOKA
Predvidljivost	SREDNJA	NIZKA	VISOKA

4 Sklepi in priporočila

Spodbujanje podjetij za prehod v nizkoogljično družbo (NOD) se v Sloveniji izvaja v omejenem obsegu in neusklajeno med različnimi akterji na trgu. Zahteva za prehod v nizkoogljično družbo izhaja iz odločitev, ki jih je Slovenija sprejela in se tako obvezala k izvajanju ukrepov znižanja toplogrednih plinov (OP TGP), povečanja učinkovite rabe energije (AN URE) in povečanje deleža obnovljivih virov (AN OVE). Med dokumenti, ki so podlaga za načrtovanje in izvajanje spodbujanja podjetij (industrijskih in drugih sektorjev) ni ustreznih povezav in usklajenega delovanja.

PRIPOROČILO PODJETJA–NOD 01/2019	
Koordinacija aktivnosti na področju doseganja podnebnih ciljev bi morala biti usklajena na ravni več ministrstev in drugih organov, ki so sodelovali pri pripravi in izvajanju ukrepov iz OP EKP, povezanih z doseganjem podnebnih ciljev. Potrebno bi bilo vzpostaviti strukturo, ki bi imela krovni pregled na aktivnostmi v zvezi s postavljanjem in doseganjem podnebnih ciljev, kar bi zagotovilo, da bi bili načrtovani ukrepi ciljno usmerjeni in koordinirani z namenom doseganja podnebnih ciljev.	
<u>IZVAJALEC</u>	MGRT, MOP, Mzi, MKGP
<u>UTEMELJITEV</u>	Spodbujanje podjetij za prehod v nizkoogljično družbo (NOD) se v Sloveniji izvaja v omejenem obsegu in neusklajeno med različnimi akterji na trgu. Izvajanje aktivnosti za doseganje podnebnih ciljev so razdrobljene med posamezna akterje, predvsem ministrstva in izvajalske organe. Med akterji ni zadostne koordinacije, zato prihaja do neusklajenega delovanja pri sprejemanju in izvajanju nalog v zvezi s podnebnimi cilji. Med dokumenti, ki so podlaga za načrtovanje in izvajanje spodbujanja podjetij (industrijskih in drugih sektorjev) ni ustreznih povezav in usklajenega delovanja.
PRIPOROČILO PODJETJA–NOD 02/2019	
Preveriti je potrebno usklajenost sprejetih dokumentov z izvedbenimi aktivnostmi, npr. Program izvajanja finančnih spodbud MGRT ne vključuje ukrepov, ki izhajajo iz OP TGP, AN URE in AN OVE. Zato prihaja do neusklajenega in neuravnoteženega izvajanja ukrepov.	
<u>IZVAJALEC</u>	MGRT, MOP, Mzi SVRK
<u>UTEMELJITEV</u>	Zahteva za prehod v nizkoogljično družbo izhaja iz odločitev, ki jih je Slovenija sprejela in se tako obvezala k izvajanju ukrepov znižanja toplogrednih plinov (OP TGP), povečanja učinkovite rabe energije (AN URE) in povečanje deleža obnovljivih virov (AN OVE). Upoštevanje teh dokumentov pri pripravi dokumentov, ki so podlaga za spodbujanje podjetij za prehod v NOD, ni opazno.

OP EKP je v Sloveniji praktično edini vir sredstev za spodbude podjetjem za prehod v nizkoogljično družbo za obdobje 2014–2020. Spodbude, ki so v Sloveniji na voljo podjetjem za prehod v nizkoogljično družbo, so razdeljena v shemo razpisov resornega ministrstva MGRT in njegovih izvajalskih agencij in bank, in sicer na področju spodbujanja inovacijske dejavnosti in spodbujanja malih in srednjih podjetij. Sredstva, ki so v programskih dokumentih določena z namenom spodbujanja podjetjem za prehod v nizkoogljično družbo, se ne porabljajo skladno s svojim namenom. Ker gre pri kohezijskih sredstvih za usmeritev, ki je bila neposredno postavljena kot zahteva (20 % sredstev je potrebno usmeriti v projekte povezane s podnebnimi cilji), bi bilo potrebno tovrstna sredstva namensko usmerjati prav tja. V operativnem programu izvajanja kohezijske politike (OP EKP) je struktura virov, ki prispeva k doseganju podnebnih ciljev, naravnana tako, da so tovrstna sredstva razvrščena v kode, ki določajo njihov namen. V primeru izvajanja spodbud za podjetja za prehod v nizkoogljično družbo so bila sredstva uvrščena v kode namena 065, 068, 069 in 071, pri čemer se uporaba sredstev iz teh kod neposredno šteje k izpolnjevanju podnebnih ciljev.

PRIPOROČILO PODJETJA–NOD 03/2019	
Pri programiranju ukrepov je potrebno posebno pozornost usmeriti v pravilno razumevanje namena posameznih finančnih virov. Sredstva, ki so namenjena aktivnostim, ki prispevajo v podnebnim ciljem, se morajo usmerjati bolj natančno in z določenimi cilji.	
<u>IZVAJALEC</u>	MGRT, SVRK
<u>UTEMELJITEV</u>	Sredstva in usmeritve, ki so bila predvidena v OP EKP kot tista, ki prispevajo k podnebnim ciljem, bi morala biti praviloma in ne le izjemoma usmerjena v razvojne projekte s poudarkom na nizkoogljičnem gospodarstvu. V razpisih MGRT za spodbujanje inovacij in spodbujanje malih in srednjih podjetij se ta vidik ne izpostavlja, kar vodi k uporabi sredstev za namene, ki ne prispevajo k podnebnim ciljem.
PRIPOROČILO PODJETJA–NOD 04/2019	
V letu 2019 se je začela priprava na novo kohezijsko obdobje od 2021 dalje. Pri pripravi podlag je potrebno natančno opredeliti, kakšne so zahteve, cilji in ukrepi na področju doseganja podnebnih ciljev in to brez izjeme vgraditi v predloge za novo obdobje. Posebno pozornost je treba nameniti tudi postavitvi jasno definiranih ciljev zmanjšanja emisij TGP ciljev ter spremljanju izvajanja in učinkov.	
<u>IZVAJALEC</u>	SVRK, MGRT, MOP
<u>UTEMELJITEV</u>	Eden ključnih razlogov za manjši prispevek k ciljem zmanjševanja emisij TGP z uporabo sredstev kohezijske politike leži v ne dovolj usklajeni in natančni pripravi programskih dokumentov in spoštovanja pravila, da se 20% sredstev OP EKP usmeri v doseganje podnebnih ciljev. Umestitev te zahteve v programske dokumente ni bila izvedena na način, ki bi omogočal ciljno usmerjevanje sredstev v aktivnosti, ki bolj neposredno prispevajo k podnebnim ciljem.

Za ustrezno usmerjanje sredstev za financiranje prehoda v nizkoogljično družbo ni bilo postavljenih nobenih konkretnjših ciljev, kar posledično pomeni tudi, da ni mogoče spremljati niti učinkov ukrepov. Večina razpisov MGRT (oz. izvajalskih agencij), ki so namenjeni spodbujanju podjetij za prehod v nizkoogljično družbo, ne vključujejo mehanizmov za spremljanje učinkov izvajanja operacij/projektov, zaradi česar je nemogoče oceniti prispevek posameznega instrumenta k doseganju podnebnih ciljev.

PRIPOROČILO PODJETJA–NOD 05/2019

V zvezi s spremljanjem projektov bi bilo potrebno postaviti konkretne cilje v zvezi s konkretnimi prispevki k URE/OVE/zmanjševanju TGP. Sedaj postavljeni cilji niso usmerjeni k doseganju podnebnih ciljev. Pri pripravi razpisov je potrebno del sredstev nameniti spremljanju izvajanja in doseganja ciljev povezanih s podnebnimi spremembami. Sistematično in trajno izboljšanje spremljanja odobrenih projektov se lahko doseže samo z definiranjem in spremljanjem objektivnih in merljivih kazalnikov. Prav tako pa ponovno poudarjamo, da morajo biti kazalniki neposredno in brez izjem povezani z jasno definiranimi cilji zmanjšanja emisij TGP.

IZVAJALEC SVRK, MGRT, MOP

UTEMELJITEV Pri izvajanju ukrepov se dogaja, da upravičenci v vlogah cilje opredelijo zelo različno, kar kaže na potrebo po sistemski ureditvi v okviru vsakega razpisa. Zahteve v razpisih bi morale bolj natančno odražati zahteve po prispevku k podnebnim ciljem, tudi s konkretnimi merili in kazalniki. Za potrebe doseganja podnebnih ciljev se izkazuje potreba po sistemsko določenem pristopu k postavljanju in spremljanju ciljev. Primera sta npr. pri energetskih prenovah objektov kulturne dediščine, kjer je MzI pripravilo navodila za pripravo, izvajanje in vrednotenje tovrstnih projektov v okviru javnega financiranja ali javni razpis MGRT za energetsko obnovo turističnih nastanitev.

Po izkušnjah financiranja ukrepov v industriji (MzI, Eko sklad, MGRT) je opazen trend, da se podjetja ne poslužujejo razpisov za dodeljevanje povratnih sredstev. Razlogi so večplastni in so po odzivih podjetij vezani na možnosti pridobivanja povratnih sredstev pod ugodnejšimi pogoji in kreditnih pogojev razpisovalca povratnih sredstev. MGRT je v letu 2018 sklenil pogodbo s SID banko za oblikovanje t.i. Sklada skladov, katerega namen je spodbujanje oziroma financiranje trajnostne gospodarske rasti in razvoja, inovacijskih vlaganj ter tekočega poslovanja z dolžniškimi in lastniškimi oblikami financiranja na štirih področjih: raziskave, razvoj in inovacije, mala in srednje velika podjetja, energetska učinkovitost in urbani razvoj.

PRIPOROČILO PODJETJA–NOD 06/2019

V zvezi s problematiko plasiranja povratnih sredstev za namene zmanjševanja emisij TGP, večje energetske učinkovitosti in deleža OVE je smiselno pravočasno ugotoviti, kakšni so bili dosedanja razlogi za to in kako narediti tovrstne finančne produkte zanimive. Prav tako je potrebno plasiranje sredstev povezati s podnebnimi cilji in poročanjem o

doseganju kazalcev, ki morajo biti nastavljeni tako, da lahko neposredno in točno merijo prispevek financiranih ukrepov k podnebnim ciljem.	
<u>IZVAJALEC</u>	MGRT, MOP, Ekosklad
<u>UTEMELJITEV</u>	Po izkušnjah financiranja ukrepov v industriji (Mzi, Eko sklad, MGRT) je opazen trend, da se podjetja ne poslužujejo razpisov za dodeljevanje povratnih sredstev. Razlogi so večplastni in so po odzivih podjetij vezani na možnosti pridobivanja povratnih sredstev pod ugodnejšimi pogoji in kreditnih pogojev razpisovalca povratnih sredstev.

Razpisi MGRT za finančne spodbude malim in srednjim podjetjem so bili usmerjeni le v tri področja: učni laboratoriji, lesarstvo in spodbujanje lesnih izdelkov ter energetska prenova turističnih objektov na problemskih področjih, čeprav so dokumenti, ki so bili podlaga za pripravo instrumentov, niso tako nazorno navajali usmerjanje sredstev v tako celovito zaokrožena področja. Preostali sektorji podjetij so tako ostali popolnoma brez sredstev, ki naj bi se uporabila za doseganje podnebnih ciljev. Panogi lesarstva se z razpisi iz sredstev, namenjenih za doseganje podnebnih ciljev, podeli polovica sredstev (okoli 40 milijonov evrov).

PRIPOROČILO PODJETJA–NOD 07/2019	
Lesarstvo kot panoga je prepoznana kot tista, ki dolgoročno prispeva k trajnostnemu razvoju družbe in je pričakovano, da se sredstva finančnih spodbud uporabijo za spodbujanje panoge. Vendar je potrebno zagotoviti, da se finančne spodbude v lesarstvu bolj usmerja v zmanjševanje emisij TGP ter se postavi (enako kot pri drugih panogah) natančne zahteve glede doseganja podnebnih ciljev.	
<u>IZVAJALEC</u>	MGRT
<u>UTEMELJITEV</u>	Razpisi MGRT za finančne spodbude malim in srednjim podjetjem so bili usmerjeni le v tri področja: učni laboratoriji, lesarstvo in spodbujanje lesnih izdelkov ter energetska prenova turističnih objektov na problemskih področjih, čeprav so dokumenti, ki so bili podlaga za pripravo instrumentov, niso tako nazorno navajali usmerjanje sredstev v tako celovito zaokrožena področja.

V zadnjih letih je v gospodarstvu zaradi konjunktore opazen trend naraščanja emisij TGP kar dodatno otežuje doseganje ciljev na področju emisij TGP, URE in deleža OVE. Podjetja s stališča obravnave emisij TGP ločimo v t.i. ETS podjetja (vključena v shemo trgovanja z emisijami) in neETS podjetja (ostala). ETS industrijska podjetja so kljub majhnemu številu (okoli 60) odgovorna za 60 % delež emisij TGP v gospodarstvu, zato je potrebna posebna obravnava teh podjetij v luči zmanjševanja emisij TGP. Prav tako pa je potrebno intenzivirati aktivnosti za pomoč ostalim podjetjem pri prehodu v NOD, z zelo ciljno usmerjenimi aktivnostmi in instrumenti.

PRIPOROČILO PODJETJA–NOD 08/2019

Potrebno je intenzivirati priprave takih spodbud za podjetja, ki bodo dala dolgoročne rezultate pri doseganju podnebnih ciljev. Spodbude je potrebno usmerjati ločeno za manjša in večja podjetja (neETS in ETS), pri čemer je treba posebno pozornost posvetiti pravilni pripravi instrumentov, da bodo res vodili k ciljem znižanja emisij.

IZVAJALEC MGRT, MOP

UTEMELJITEV V zadnjih letih podjetja povečujejo emisije zaradi gospodarske rasti v preteklih letih. Ta dvig proizvodne dejavnosti in s tem emisij TGP dodatno otežuje doseganje ciljev na področju emisij TGP, URE in deleža OVE. S stališča zmanjševanja emisij TGP je bistveno premalo dialoga med zakonodajalci in odločevalci, ter podjetji, na katere se tovrstni ukrepi nanašajo. Prav tako je treba takšen dialog vzpostaviti s podjetji ETS, ki so pred dejstvo zniževanja emisij TGP postavljeni že z letom 2021, ko jim bo podeljenih precej manj brezplačnih pravic do izpustov TGP, kar bo imelo za kratkoročno posledico dvig stroškov poslovanja. Potrebno je preveriti, ali so v dialog vključene vse skupine podjetij in obravnavane na enak način.

Sredstva, ki so se v preteklosti usmerjala v spodbujanje podjetij za prehod v NOD so, kot smo pokazali, skromna in ne pokrivajo potreb, da bi dosegli raven, ki bo zagotovila napredek na področju prehoda v NOD.

PRIPOROČILO PODJETJA–NOD 09/2019

Sredstva za spodbujanje podjetij za prehod v NOD je potrebno povečati oziroma jih uporabiti s takšnim namenom, za kakršnega so bila načrtovana in postaviti kriterije za spremljanje uspešnosti.

IZVAJALEC MOP, MGRT, MzI, MKGP, SVRK

UTEMELJITEV Vsi kazalci kažejo na dejstvo, da Slovenija ne dosega svojih, lastno postavljenih ciljev na področju podnebnih sprememb.

5 Oznake, slike in tabele

5.1 Seznam kratic in oznak

AN OVE	Akcijski načrt za obnovljive vire energije
AN URE	Akcijski načrt za energetska učinkovitost
EU-ETS	shema za trgovanje z emisijami EU (EU Emission Trading Scheme)
JR	javni razpis
LIFE	Evropski program – instrument financiranja na področju okolja
LULUCF	raba zemljišč, spremembe rabe zemljišč in gozdarstvo (Land Use, Land-Use Change and Forestry)
MGRT	Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo
MKGP	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
MOP	Ministrstvo za okolje in prostor
Mzi	Ministrstvo za infrastrukturo
MSP	mala in srednja podjetja
neETS	naprave, emisije ali sektorji zunaj sheme EU-ETS
NOD	nizkoogljična družba
OP	operacija
OP EKP	Operativni program za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020
OP TGP	Operativni program ukrepov za zmanjševane emisij toplogrednih plinov
OVE	obnovljivi viri energije
PD	pilotno-demonstracijski
SPS	Strategija pametne specializacije
SURS	Statistični urad Republike Slovenije
SVRK	Služba Vlade RS za razvoj in kohezijsko politiko
TGP	toplogredni plini
URE	učinkovita raba energije

5.2 Seznam slik

Slika 1: Struktura podjetij po velikosti, 2017 (vir: Statistični urad RS, 2018)	9

5.3 Seznam tabel

Tabela 1: Pregled izvajanja instrumentov na področju zelene gospodarske rasti	9
Tabela 2: Predvidena sredstva za pilotne projekte v obdobju 2019–2023	15
Tabela 3: Razpisi 2016–2018 za spodbude iz kode 068.....	17
Tabela 4: Tabela finančnih sredstev razdeljenih po razpisih.....	18
Tabela 5: Tabela planiranih finančnih sredstev do leta 2023	19
Tabela 6: Spodbujanje raziskav in inovacij za prehod v NOD.....	24
Tabela 7: Finančne spodbude za spodbujanje podjetništva za prehod v NOD	26
Tabela 8: Finančne spodbude Eko sklada za URE in OVE v industriji.....	29
Tabela 9: Povzetek vrednotenja ukrepov	30